

Til Finansdepartementet v/Avdeling for formuesforvaltning

Høringssvar fra ZERO til rapport fra ekspertgruppen satt ned av finansdepartementet for å vurdere fossile investeringer i Statens pensjonsfond utland.

1. Om Statens Pensjonsfond Utland og klima

ZERO takker for muligheten til å gi høringssvar på Skancke-utvalgets utredning.

Det er vår oppfatning at Statens pensjonsfond utland er en hensiktsmessig og god løsning på utfordringene med å skille store inntekter fra Norges fossile virksomhet fra den norske økonomien. ZERO støtter fullt opp om at fondet skal være en langsiktig, trygg og profitabel forvalter av den norske formuen. Fondets primære mål for forvaltningen er å sikre et fornuftig forhold mellom risiko og avkastning i sin portefølje. Slik skal det også være i fremtiden.

Vi registrerer en økende vilje fra NBIM til å rapportere på sitt arbeid med ansvarlig forvaltning, og til økt fokus på klima i forvaltningen av fondet. Dette kommer til syne gjennom rapporten om ansvarlig forvaltning av SPU datert 5.02.2015 og oppsummeres i brev fra Norges Bank til Finansdepartementet datert 05.02.2015.

Fortsatt frykter vi at NBIM, innenfor dagens forvaltningsmandat for fondet, i for liten grad tar inn over seg risikoen for et fond av denne størrelsen ved et dramatisk forverret klima.

Hvis fondet skulle avslutte sin virksomhet i løpet av 10-20 år, kunne det kanskje vært en annen sak. Men, fondet er uten forpliktelser, ut over den delen av fondet som skytes inn i statsbudsjettet gjennom handlingsregelen. Det kan, i teorien, vokse seg stadig større inn i fremtiden, og er derfor avhengig av en stabil økonomisk og klimatisk fremtid for å fortsette å levere avkastning til sine eiere, det norske folk.

Med fondets mandat om et rimelig forhold mellom avkastning og risiko som bakteppe, bør det være i fondets egeninteresse å inkludere mer omfattende bærekraftsvurderinger i sine investeringsbeslutninger. Her bør betraktninger rundt investeringenes klimaeffekt inkluderes i stadig større grad. Dette har flere andre store fondsforvaltere sett, og tatt konsekvensen av, ved å utelukke sektorer og selskaper det hefter betydelig risiko ved at vil bidra til betydelig klimatisk, økologisk og økonomisk krise. Vi mener en slik formulering, som i større grad en dagens forvaltningsmandat erkjenner de store negative effektene av fortsatt utslipp fra fossil energi, vil reflektere fondets formål og horisont bedre.

2. Utvalgets mandat og innhold i utredningen

Det er ikke til å stikke under stol at ZERO var skuffet over mandatet til utvalget som ble bedt om å utrede fossile investeringer i Statens Pensjonsfond Utland (SPU), omtalt som Skancke-utvalget. Utvalgets mandat er etter vår mening i for stor grad fokusert på hvordan forskjellig eierskapsutøvelse egner seg for å svare på klimautfordringer ved fondets portefølje, og tegner et kunstig motsetningsforhold mellom utestengelse og aktivt eierskap. Spørsmålet om hvilket virkemiddel som bør benyttes i det enkelte tilfelle er i og for seg en interessant diskusjon. I denne sammenhengen forserer den imidlertid det underliggende problemkomplekset knyttet til om, og i hvilken grad, oljefondet bør ha fossile selskaper i sin portefølje.

Det er ZEROs mening at Stortinget fortsatt må avklare følgende spørsmål knyttet til forvaltningen av SPU:

- Er det samsvar mellom fondets egenart, kjennetegnet ved dets størrelse, kilde for kapitaltilførsel og tidshorison, og dagens forvaltningspraksis knyttet til fossil energi?
- Bør SPU's beholdning fortsatt sees uavhengig av Norges øvrige finansielle eksponering? Hvordan virker fondets beholdning av fossile eiendeler inn på Norges totale finansielle eksponering mot prisen på fossil energi?

3. Hva bør regjeringen ta med seg videre fra utredningen?

Den kommende stortingsmeldingen om forvaltningen av SPU bør avklare hvordan Norges Bank skal forholde seg til utvalgets forslag til nytt kriterium for utelukkelse og observasjon. Det er uklart hva som skal forstås med det nye kriteriet for utelukkelse og observasjon som foreslås av utvalget, «alvorlig skade på klimaet». Uten at utvalget eksemplifiserer hvilken type virksomhet som faller inn under denne formuleringen, samtidig som de slår fast at kull- og petroleumsselskaperens energiproduksjon, energibruk eller CO₂-utslipp ikke i seg selv kan sies å være i strid med alminnelig aksepterte etiske normer, frykter vi at den vil bli til lite nytte for Etikkrådet. Behovet for denne avklaringen forsterkes av den nye rollefordelingen mellom Etikkrådet og Norges Bank, etter endring i mandat for forvaltningen av SPU gjeldende fra 1. januar 2015.

Vi mener imidlertid at det er mulig å komme opp med en formulering som kan gjøre paragrafen operasjonell.

Regjeringen må i stortingsmeldingen avklare om hvorvidt de tolker formuleringen som at hvert enkelt tilfelle skal finnes og vurderes av etikkrådet, eller om det trengs en mer generell bestemmelse. Vi mener det kan vurderes en prosentvis øvre grense for hvor stor andel av selskapets inntekter som kan komme fra fossil energi. Eksempelvis hvis over 10 prosent av selskapets inntekter genereres fra fossil aktivitet, kvalifiserer det automatisk til vurdering for utelukkelse, uavhengig av sektor. Man kan til og med gradere og si at inntekter over 5 prosent fra kull, og 10 prosent fra gass og olje kvalifiserer til vurdering for utelukkelse. Vedtak om utelukkelse må så fattes etter en vurdering av rimeligheten av omstilling bort fra fossil energi i selskapet gjennom aktivt eierskap innenfor en tidsperiode.

4. Oppsummering

Vi er positive til NBIMs økende satsning på, og åpenhet rundt, ansvarlig forvaltning generelt og klima spesielt. Samtidig mener vi at dette arbeidet må videreutvikles og styrkes i årene fremover.

Dessverre kan vi ikke se at Stortinget, som i siste instans har ansvar for forvaltningen av SPU på vegne av Norges befolkning, har fått tilfredsstillende belyst problemkomplekset knyttet til fossile eierandeler i SPU gjennom denne utredningen fra ekspertutvalget.

Vi anbefaler derfor partiene på Stortinget å fortsette arbeidet med å avklare det underliggende spørsmålet om, og eventuelt hvordan, den norske stat gjennom SPU bør være eksponert i fossil energi.

På vegne av ZERO,

Bastian Engelsen Klunde